

ASPECTE DIN FLORA ȘI VEGETAȚIA PĂDURII SĂBED (JUD. MUREȘ)

DE
SILVIA OROIAN

502.7(498)

Pădurea Săbed (jud. Mureș) este un ecosistem artificial aflat în evoluție spre reconstituirea vegetației naturale, care a provenit dintr-o plantație experimentală efectuată în anul 1893, pe o pantă stearpă. Prin desfășurarea unei dinamici spontane, evoluția structurii fitosociale a arboretului conduce la constituirea unei păduri care se apropie de starea climaxului regional. Experiența metodică de împădurire a unor terenuri neproductive din Cîmpia Transilvaniei, începută la sfîrșitul secolului trecut, a dobîndit astfel semnificația unui autentic «experiment fitogeografic» care a confirmat vigoarea convergențelor sindinamice spre restaurarea vegetației potențiale.

Situat la o depărtare de 20 km la N—NV de municipiul Tîrgu Mureș, perimetrul experimental Săbed se află în teritoriul satului cu același nume aparținînd comunei Ceaușu de Cîmpie, din regiunea cunoscută în toponimie sub denumirea atît de discutată în arondarea biogeografică de «Cîmpia Transilvaniei». Relieful specific al acestei regiuni se caracterizează prin dealuri de altitudini mijlocii, cu undulații largi și domoale. Perimetrul experimental aparține dealurilor Nădărașului și este situat între limitele altitudinale de 350 și 520 m. Substratul geologic este alcătuit din depozite sarmațiene constituite din marne și nisipuri, cu intercalații de gresii și tufuri dacitice. La rîndul lor, spinările cele mai înalte și proeminențele acestora sub formă de măguri, Țigla Bozedului și Cor-

han, sînt constituite din bancuri de nisipuri, mai mult sau mai puțin cimentate, cu intercalații subțiri de marne și gresii.

Pădurea Săbed este situată pe un versant cu orientare E—V, puternic însoțit, care determină condiții intens xeroterme. Pînă la înălțimea de 20 m versantul este relativ domol, dar după aceea are o înclinație de 30—35° și pe alocuri chiar 40—50°. Pe cuprinsul pădurii se află numeroase viroage formate în urma scurgerilor torențiale. Lungimea pădurii este de aproximativ 2 100 m, iar lățimea de 300—500 m. În partea de N—E este mărginită de pădurea Bozed pe o extindere de 1 600 m. Celelalte părți ale pădurii sînt mărginite de terenuri agricole și fînațe (fig. 1).

Pădurea Săbed este la originea sa un ecosistem artificial care a provenit dintr-o plantație experimentală efectuată de vechea administrație silvică în 1893, pe o pantă stearpă și aflată într-o fază înaintată de eroziune¹. Ca urmare, în peisajul ariilor protejate din țara noastră pădurea Săbed se situează într-o categorie tipologică distinctă. Însăși împrejurarea că această pădure provine dintr-o plantație artificială ar putea să ridice îndoieli cu privire la legitimitatea cuprinderii sale în rețeaua rezervațiilor. Dar cu toate că la originea sa pădurea Săbed nu a avut un caracter natural, perimetrul protejat a fost stabilit tocmai pentru experimentarea unor procese naturale.

Experiența de împădurire de la Săbed a avut ca scop:

— stabilirea celor mai potrivite tehnici în vederea pregătirii terenului pentru culturile din pepinierele de pe terenurile sterpe din zona de cîmpie;

— stabilirea lucrărilor necesare pentru prevenirea eroziunilor declanșate de scurgerile provenite din precipitații;

¹ P e c h D e z s ö, *Erdeszeti Kisérletek*, 1899, nr. 3—4.

— stabilirea celor mai eficiente moduri de amenajare a terenurilor sterpe și degradate din cîmpie în vederea împăduririlor;

— stabilirea sortimentelor de specii lemnoase care se pot folosi în vederea împăduririlor din zona de cîmpie;

— stabilirea lucrărilor de îngrijire și întreținere necesare plantației.

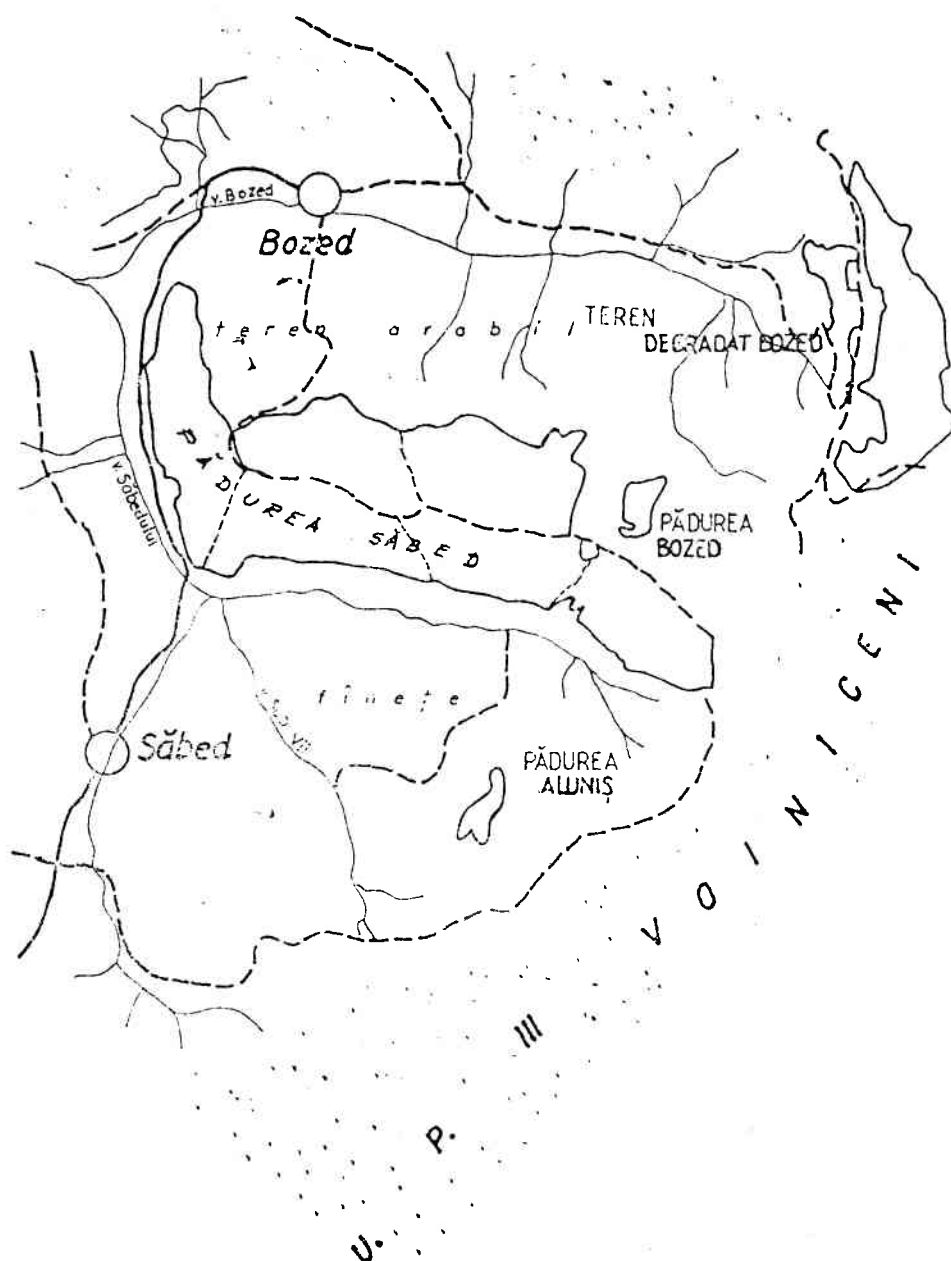

Fig. 1. — Situația topografică a pădurii Săbed (jud. Mureș).

Potrivit datelor publicate de P e c h D e z s ö , între anii 1893 și 1989, la Săbed au fost plantate următoarele specii de arbori și arbuști: *Abies alba* Mill., *Acer negundo* L., *A. platanoides* L., *A. spicatum* Lam., *A. saccharinum* L., *Aesculus hippocastanum* L., *A. turbinata* Bl., *Ailanthus altissima* (Mill.) Swingle, *Alnus glutinosa* Gaertn., *Amorpha fruticosa* L., *Berberis vulgaris* L., *Betula pubescens* Ehrh., *Broussonetia papyrifera* Vent., *Chaenomeles japonica* Lindl., *Cara-gana arborescens* Lam., *Carpinus betulus* L., *Carya cordiformis* K. Koch, *Carya tomentosa* Nutt., *Catalpa bignonioides* T. Walt., *Celtis australis* L., *Cercis canadensis* L., *Cladrastis lutea* (Michx.) K. Koch, *Corylus colurna* L., *Diospyros kaki* L., *Elaeagnus angustifolia* L., *Fraxinus excelsior* L., *F. ornus* L., *Ginkgo biloba* L., *Gleditsia triacanthos* L. și var. *inermis* Pursh., *Juglans cinerea* L., *J. nigra* L., *Juniperus virginiana* L., *Koelreuteria paniculata* Laxm., *Laburnum anagyroides* Medik, *Larix decidua* Mill., *Liquidambar styraciflua* L., *Liriodendron tulipifera* L., *Lonicera caprifolium* L., *Morus alba* L., *Myricaria germanica* (L.) Desv., *Paulownia tomentosa* (Thunb.) Sieb. et Zucc., *Philadelphus coronarius* L., *Picea abies* (L.) Karsten, *Pinus nigra* Arn., *P. rigida* Mill.,

P. sylvestris L., *Platanus occidentalis* L., *Prunus cerasus* L., *P. mahaleb* L., *P. persica* (L.) Batsch. *Quercus cerris* L., *Q. frainetto* Ten., *Q. petraea* (Matt.) Liebl., *Q. robur* L., *Q. rubra* L., *Robinia pseudacacia* L., și cv. «*Monophylla*», *R. viscosa* Vent., *Sophora japonica* L., *Tilia cordata* Mill., *Ulmus laevis* Pall., *U. minor* Mill., *Viburnum opulus* L.

În cel de al patrulea deceniu al secolului nostru pădurea Săbed a fost cercetată de un grup de specialiști din cadrul Institutului de Cercetări și Studii și Proiectări Silvice care au lăsat în arhiva Inspectoratului silvic din Tîrgu Mureș rezultatele inventarierii arborilor și arbuștilor efectuate în 1935. Cu ocazia acestei reinventarieri au fost semnalate și o serie de specii care au fost plantate probabil ulterior: *Abies numidica* De Lannoy, *Acer campestre* L., *A. pseudoplatanus* L., *A. tataricum* L., *Betula papyrifera* Marsh., *B. pendula* Roth., *Carya ovata* (Mill.) K. Koch, *C. tomentosa* Sweet., *Chaenomeles speciosa* (Sweet.) Nakai, *Chamaecyparis lawsoniana* (A. Murray) Parl., *Fraxinus angustifolia* Vahl., *F. pennsylvanica* Marsh., *Gymnocladus dioica* (L.) K. Koch, *Juglans cordiformis* Max., *Lonicera tatarica* L., *Machura pomifera* (Raf.) C.K. Schn., *Malus sylvestris* (L.) Mill., *Ostrya carpinifolia* Scop., *Picea pungens* Engelm. var. *argentea*, *Pinus banksiana* Lamb., *P. mugo* Turra, *P. ponderosa* Dougl., *P. strobus* L., *P. uncinata* Mill. ex Mirbel in Buffon, *Populus alba* L., *P. deltoides* Marsh., *P. tremula* L., *Pseudotsuga menziesii* (Mirbel) Franco, *Pyrus pyraister* Burgds., *Quercus bicolor* Willd., *Q. pedunculiflora* Koch, *Rhus typhina* L., *Ribes aureum* Pursh, *Sequoiadendron giganteum* (Lindley) Buchholz, *Spiraea media* F. Schn., *Thuja orientalis* L., *Th. plicata* D. Don ex Lambert, *Tilia platyphyllos* Scop., *T. tomentosa* Mnh., *Ulmus glabra* Hudson, *Weigela florida* DC.

După plantare, o serie de specii de arbori și arbuști s-au aclimatizat și au vegetat în condiții favorabile, rezistînd gerurilor, în schimb altele au dispărut. Astfel, în urma reinventarierii din 1935 în perimetrul plantației nu au mai fost întîlnite specii ca: *Acer spicatum* Lam., *Aesculus turbinata* Bl., *Broussonetia papyrifera* Vent., *Carya cordiformis* K. Koch, *C. tomentosa* Nutt., *Cercis canadensis* L., *Cladrastis lutea* (Michx.) K. Koch, *Diospyros kaki* L., *Liquidambar styraciflua* L., *Myricaria germanica* (L.) Desv., *Paulownia tomentosa* (Thunb.) Sieb. et Zucc., *Pinus rigida* Mill., *Robinia pseudacacia* L. și cv. «*Monophylla*», *R. viscosa* Vent. și specii autohtone higrofitice ca: *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn., *Betula pubescens* Ehrh.

În vederea evaluării stadiului actual al florei pădurii Săbed am cercetat în mai multe rînduri în 1989 această pădure, folosindu-ne și de herbarul Complexului muzeal județean Mureș. Cu ocazia cercetărilor s-au identificat 193 de specii vasculare care aparțin unui număr de 136 de genuri din 52 de familii. Repartiția categoriilor fitogeografice la care aparțin aceste specii este redată în tabelul nr. 1. Spectrul floristic pune în evidență elementul eurasiatic (37,82%), urmat de cel european (17,62%), la care se adaugă în proporții însemnate și cel central-european (10,37%). Remarcăm cu acest prilej că din vechea plantație nu au mai fost puse în evidență decît următoarele specii: *Abies alba* Mill., *Acer negundo* L., *Aesculus hippocastanum* L.

Tabelul nr. 1

Elementele fitogeografice ale florei pădurii
Săbed

Element fitogeografic	Numărul speciilor	%
Circumpolare	5	2,60
Eurasiatice	73	37,82
Europene	34	17,62
Central-europene	20	10,37
Submediteraneene	11	5,70
Mediteraneene	5	2,60
Atlanto-mediteraneene	2	1,03
Ponto-mediteraneene	8	4,15
Pontice	5	2,60
Ponto-panonice	2	1,03
Balcanice	4	2,07
Carpato-balcanice	1	0,51
Dacice	1	0,51
Balcano-panonice	1	0,51
Cosmopolite	5	2,60
Adventive	15	7,78

Ailanthus altissima (Mill.) Swingle, *Amorpha fruticosa* L., *Gleditsia triacanthos* L., *Gymnocladus dioica* (L.) K. Koch, *Juglans nigra* L. *J. regia* L., *Juniperus virginiana* L., *Morus alba* L., *Picea pungens* Engelm. var. *argentea*, *Pinus nigra* Arn., *P. strobus* L., *P. sylvestris* L., *Ptelea trifoliata* L., *Quercus rubra* L., *Rhus typhina* L., *Robinia pseudacacia* L. La rîndul lor, condițiile xeroterme ale versantului însorit au favorizat extinderea unor specii ca: *Cotinus coggygria* Scop., *Fraxinus ornus* L., *Quercus frainetto* Ten., *Q. pubescens* Willd., *Prunus mahaleb* L., *Syringa vulgaris* L.

Încă din 1928 profesorul A. I. B o r z a a atribuit experienței de împădurire de la Săbed o excepțională importanță sindinamică pentru precizarea climaxului zonal al atât de disputatei apartenențe fitogeografice a Cîmpiei Transilvaniei. După patru decenii de la efectuarea plantației, B o r z a (1936) putea deja să constate că «acum avem în fața noastră o pădure puternică» și că «stejarii, ulmii, arțarii, frasinii, mojdreanul s-au dezvoltat la început încet, apoi tot mai viguros, iar acum se răspîndesc prin însămînțare naturală mai departe». La aceeași dată B o r z a a confirmat și dăinuirea unui număr de vreo 70 de esențe exotice, printre care *Sequoiadendron giganteum*, *Picea pungens* var. *argentea*, *Juglans nigra*, *Acer negundo*, *Liriodendron tulipifera*, *Quercus rubra*, *Carya*, *Celtis* etc. Un valoros document fitoistoric îl constituie și observația consemnată de B o r z a (1936, p. 29): «Ceea ce e și mai surprinzător este cum au început a se integra sub diferitele esențe asociațiile de pădure, cu elemente venite cine știe de unde și cum: cu subarboret și strat ierbos și muscinal. S-au înființat deja lăcrămioarele (*Convallaria majalis*) și *Actaea spicata*, *Viola reichenbachiana* și *mirabilis*, *Primula vulgaris*, *Polygonatum multiflorum*, *Aconitum anthora*, orchideele *Platanthera bifolia*, *Epipactis atrorubens*. Dintre tufe: ligustrul, păducelul, sîngerul, *Evonymus europaea*, dîrmozul, agrișul sălbatic etc.».

Ridicările fitosociologice efectuate în 1989 (tabelul nr. 2), la aproape un secol de la primele plantații, au confirmat imigrarea masivă a unui ridicat contingent de specii nemorale. Deși aspectul actual al alcătuirii pădurii Săbed continuă să rămînă extrem de mozaicat, pe întregul cuprins al perimetrului protejat se recunosc convergențele tendințelor afirmării vegetației potențiale. Plantația a devenit de timpuriu un puternic «atractor» pentru speciile nemorale din regiune.

Tabelul nr. 2

Stadii de evoluție ale pădurii Săbed (jud. Mureș)

Forme biologice	Elemente fitogeografice	Numărul ridicării	1	2	3	4	5	6
		Consistența arboretului	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
		Înălțimea arborilor (m)	15	15	15	12	18	16
		Expoziția	S	S	S	N	SV	NV
		Inclinarea pantei (în grade)	25	30	40	50	10	5
		Suprafața analizată (m ²)	400	400	400	400	400	400
Carpinion								
MM	E	<i>Carpinus betulus</i> L.	.	.	.	+	2.3	2.4
MM	E	<i>Prunus avium</i> L.	.	+	+	+	+	+
G	Eua	<i>Erythronium dens-canis</i> L.	.	+	+	+	+	+
H	E(Md)	<i>Festuca heterophylla</i> Lam.	.	.	+	.	+	.
Th	D-B	<i>Melampyrum bihariense</i> Kern.	.	.	.	+	+	+
H	Atl-Md	<i>Primula vulgaris</i> Huds.	.	.	.	+	.	.
G	E	<i>Scilla bifolia</i> L.	.	+	+	+	+	+
Ch	Eua	<i>Stellaria holostica</i> L.	.	.	.	+	+	+
Fagetalia								
G	Eua	<i>Asarum europaeum</i> L.	.	.	.	+	+	+
H	Eua	<i>Carex pilosa</i> Scop.	.	.	.	.	+	+
G	E	<i>Corydalis solida</i> (L.) Swartz	.	+	+	+	+	+
H	Cosm	<i>Dryopteris filix-mas</i> (L.) Schott	.	.	.	.	+	.
Ch	E(Md)	<i>Euphorbia amygdaloides</i> L.	.	.	.	+	+	+
Ch	P-Md	<i>Glechoma hirsuta</i> W. et K.	.	.	.	+	+	+
H	D-Pann	<i>Helleborus purpurascens</i> W. et K.	.	.	.	+	+	+
H	Ec	<i>Lamium galeobdolon</i> (L.) Ehrend.	.	.	.	+	+	+
H	Eua	<i>Lathyrus vernus</i> (L.) Bernh.	.	.	.	.	.	+
H	Eua	<i>Primula elatior</i> (L.) Mill.	+	.	.	+	.	.
H	E	<i>Pulmonaria officinalis</i> L.	.	.	.	+	+	+

		Alno-Padion					
MM.	E	<i>Fraxinus excelsior</i> L.	+	4.5	3.5	.	.
G	Eua	<i>Cirsium canum</i> (L.) All.	+	+	.	.	.
H	Ec(Md)	<i>Physalis alkekengi</i> L.	+	+	.	.	.
H(N)	Eua (Md)	<i>Rubus caesius</i> L.	+	+	+	+	.
Ch(N)	Eua	<i>Solanum dulcamara</i> L.	.	+	.	.	.
H	Eua(Md)	<i>Valeriana officinalis</i> L.	.	.	.	+	.
		Quercu-Fagetea s.l.					
M	E	<i>Acer campestre</i> L.	.	.	2.4	+	+
Md	Eua	<i>Acer platanoides</i> L.	+	+	.	.	.
N-E	Ec(Md)	<i>Clematis vitalba</i> L.	+	+	+	+	.
M	Ec	<i>Cornus sanguinea</i> L.	+	+	.	.	.
M	E	<i>Corylus avellana</i> L.	.	.	.	.	3.4
M	E	<i>Euonymus europaeus</i> L.	+	+	+	+	2.4
M	E(Md)	<i>Ligustrum vulgare</i> L.	3.5	+	+	2.5	.
MM	E	<i>Pyrus pyrastrer</i> Burgsd.	+	+	+	.	.
M	Eua	<i>Rhamnus catharticus</i> L.	+	.	.	+	.
MM	Ec	<i>Tilia platyphyllos</i> Scop.	.	+	.	1.3	.
M	Eua	<i>Ulmus minor</i> Miller	+	1.4	+	.	.
M	Ec(Md)	<i>Viburnum lantana</i> L.	+	+	+	+	.
G	Eua	<i>Anemone nemorosa</i> L.	.	+	.	+	.
G	Eua	<i>Anemone ranunculoides</i> L.	.	.	.	+	.
Th	Eua(Md)	<i>Bilderdykia dumetorum</i> (L.) Dumort.	.	.	.	+	.
H	Eua(Md)	<i>Brachypodium silvaticum</i> (Huds.) Beauv.	2.5	3.5	3.5	+3	+3
TH	E(Md)	<i>Campanula rapunculoides</i> L.	+	.	.	+	+
H	Cp(Bor)	<i>Clinopodium vulgare</i> L.	+	+	.	+	+
G	E(Bor)	<i>Convallaria majalis</i> L.	.	+	+	+	+
H	Eua	<i>Cruciata laevipes</i> Opiz	.	.	.	+	+
H	Ec	<i>Dactylis polygama</i> Horvatovszky	+	+	+	+	+
H	Eua(Ct)	<i>Echinops sphaerocephalus</i> L.	.	.	.	+	.
G	Ec	<i>Galium schullerianum</i> Vent.	.	.	+	+	+
H	Eua(Md)	<i>Geum urbanum</i> L.	.	+	+	+	+
H	Ec(Md)	<i>Hieracium racemosum</i> W. et K.	.	.	.	.	+
H	Ec	<i>Lathyrus niger</i> (L.) Bernh.	.	.	.	.	+
H	E	<i>Melica uniflora</i> Rez.	+	.	+	+	.
H	Ec(Md)	<i>Melittis melissophyllum</i> L.	.	.	.	+	+
H	E	<i>Mycelis muralis</i> (L.) Dumort.	.	.	.	.	+
G	P-B	<i>Polygonatum latifolium</i> (Jacq.) Desf.	+	.	+	+	+
G	E(Bor)	<i>Polygonatum multiflorum</i> (L.) All.	+	+	.	+	.
G	Eua(Md)	<i>Polygonatum odoratum</i> (Miller) Druce	.	.	.	.	+
H	Eua(Md)	<i>Ranunculus ficaria</i> L.	+	+	+	+	+
H	Eua	<i>Scrophularia nodosa</i> L.	.	.	.	.	+
H	Eua(Md)	<i>Sedum telephium</i> L. ssp. <i>maximum</i> (L.) Kroker	.	.	.	+	+
H	E(Md)	<i>Vincetoxicum hirundinaria</i> Medicus	.	.	.	+	+
H	Eua	<i>Viola mirabilis</i> L.	.	.	.	+	.
H	Eua	<i>Viola reichenbachiana</i> Jord.	.	.	.	.	+
H	Atl-Md	<i>Viola odorata</i>	.	+	+	+	.
		Quercetea pubescenti-petraeae s.l.					
MM	E	<i>Quercus petraea</i> (Matt.) Liebl.	.	.	.	+	2.4
MM	E	<i>Quercus robur</i> L.	.	1.3	2.4	3.5	4.5
MM	Md	<i>Quercus pubescens</i> Willd.	.	.	3.5	.	2.4
M	P-Md(Ec)	<i>Acer tataricum</i> L.	.	+	.	+	.
H	E(Ct)	<i>Aconitum anthora</i> L.	.	.	.	+	+
H	Ec(Md)	<i>Buglossoides purpureocaerulea</i> (L.) J.M. Johnston	2.4	+	3.5	+	.
H	Eua	<i>Pulmonaria mollis</i> Wulfen ex Hornem.	.	.	.	+	+
Ch	Ec(Md)	<i>Teucrium chamaedrys</i> L.	.	+	+	.	.
H	Eua	<i>Viola hirta</i> L.	+	+	.	+	.
		Orno-Cotinetalia					
M	Md	<i>Cotinus coggygria</i> Scop.	+	+	.	.	.
M	Md	<i>Fraxinus ornus</i> L.	+	+	.	3.5	.
M	Md	<i>Prunus mahaleb</i> L.	+	+	+	.	.
M	Md	<i>Rhamnus saxatilis</i> Jacq. ssp. <i>tinctorius</i> (W. et K.) Nyman	+	+	+	.	.
G	P-Md	<i>Asparagus tenuifolius</i> Lam.	.	+	.	.	.
		Prunion spinoase					
M	E	<i>Crataegus monogyna</i> Jacq.	2.4	+	+	+	+
M	Eua	<i>Prunus spinosa</i> L.	+	+	+	.	.
N	E	<i>Rosa canina</i> L.	+	+	+	.	.
		Epilobietea s.l.					
G	Eua(Md)	<i>Cirsium arvense</i> (L.) Scop.	+	+	.	.	.
H	Eua	<i>Fragaria vesca</i> L.	+	+	+	+	+
M	E	<i>Sambucus nigra</i> L.	+	+	.	.	.

H	Eua	<i>Senecio nemorensis</i> L.	+	+	.	.	.	.
H	Eua	<i>Verbascum nigrum</i> L.	+	+	+	.	.	.
Festuco-Brometea s.l.								
H	Eua(Ct)	<i>Adonis vernalis</i> L.	.	.	.	+	.	.
H	Eua	<i>Agrimonia eupatoria</i> L.	+	+	.	+	.	.
H	Eua(Ct)	<i>Ajuga genevensis</i> L.	+	.	.	+	+	+
H	P-Pann-B	<i>Ajuga laxmanni</i> (L.) Benth.	.	+	.	.	.	.
H	Eua(Ct)	<i>Aster linosyris</i> L.	.	.	+	.	.	.
H	Eua	<i>Bupleurum falcatum</i> L.	.	+	.	.	.	.
TH	P-Pann	<i>Carduus hamulosus</i> Ehrh.	.	.	+	.	.	.
TH	E(Ct)	<i>Centaurea biebersteinii</i> DC.	.	+	+	.	.	.
G	Eua(Md)	<i>Cleistogenes serotina</i> (L.) Keng.	.	.	+	.	.	.
TH	P	<i>Erysimum odoratum</i> Ehrh.	.	.	+	+	.	.
H	Eua	<i>Euphorbia cyparissias</i> L.	+	+	+	+	.	.
H	Eua	<i>Filipendula vulgaris</i> Moench	.	.	.	+	.	.
H	Eua	<i>Galium mollugo</i> L.	.	.	+	+	.	.
H	Eua	<i>Hypericum perforatum</i> L.	+	+	+	+	.	.
H	Eua(Ct)	<i>Plantago media</i> L.	+	+	.	.	.	.
H	Ec	<i>Salvia nemorosa</i> L.	+	.	.	+	.	.
H	Eua(Md)	<i>Salvia verticillata</i> L.	+	+	.	.	.	.
H	Eua	<i>Scabiosa ochroleuca</i> L.	+	.	.	+	.	.
TH	P-Md	<i>Stachys germanica</i> L.	+	+	+	+	.	.
H	P-Md	<i>Stachys recta</i> L.	+	+	+	.	.	.
H	Eua(Ct)	<i>Thalictrum minus</i> L.	.	.	+	+	.	.
Ch	Eua(Ct)	<i>Thymus pannonicus</i> All.	.	.	+	.	.	.
Ch	Eua	<i>Veronica spicata</i> L.	+	.	.	.	.	.
Molinio-Arrhenatheretea s.l.								
H	Ec	<i>Centaurea pannonica</i> (Heuff.) Simk.	.	.	.	+	.	.
H	E	<i>Knautia arvensis</i> (L.) Coulter	.	.	.	+	.	.
H	Eua	<i>Serratula tinctoria</i> L.	.	.	.	.	.	+
H	Eua	<i>Leucanthemum ircutianum</i> Turcz.	+	+	.	.	.	.
H	Eua(Md)	<i>Stachys officinalis</i> (L.) Trev.	.	.	.	+	+	+
Variae Syntaxa								
TH	Eua(Md)	<i>Alliaria petiolata</i> (Bieb.) Cavara et Grande	+	+	.	+	.	.
G	Eua(Ct)	<i>Iris ruthenica</i> Ker-Gawl.	.	+	+	.	.	.
H	Eua(Ct)	<i>Lavatera thuringiaca</i> L.	.	.	.	+	.	.
Plantații								
MM	China	<i>Ailanthus altissima</i> (Miller) Swingle	.	.	+	+	.	.
N	Am N	<i>Amorpha fruticosa</i> L.	+	.	.	.	.	.
MM	Am N	<i>Gymnocladus dioica</i> (L.) K. Koch	+	.	.	.	.	.
MM	E(Md)	<i>Pinus nigra</i> L.	+	.	.	1.3	.	.
MM	Eua	<i>Pinus sylvestris</i> L.	+	.	.	.	.	.
MM	Am N	<i>Robinia pseudacacia</i> L.	2.5	+	+	+	.	.

Data ridicărilor: 16 septembrie 1989.

Aspectele actuale ale alcătuirii arboretului sînt determinate într-o mare măsură de expoziția ca și de înclinarea versanților. Etapele de tranziție s-au desfășurat mai activ pe versantul nordic decît pe cel sudic. Înmulțirea arborilor și arbuștilor xerotermini de pe versantul sudic conduce la edificarea unor enclave extrazonale care prezintă vădite similitudini cu asociația *Pruno mahaleb-Quercetum pubescenti* (Jurko 1951) Jakucs et Fekete 1957 (tabelul nr. 2, ridicarea 3). Pe lângă speciile proprii ordinului *Orno-Continetalia*, pe versantul sudic au dăinuit în mediul forestier și numeroase specii de pajiști xerofile (*Adonis vernalis* L., *Ajuga laxmanni* (L.) Benth., *Astragalus monspessalanus* L., *Bupleurum falcatum* L., *Centaurea biebersteinii* DC., *Cleistogenes serotina* (L.) Keng., *Linum flavum* L., *Scabiosa ochroleuca* L., *Stachys recta* L., *Thymus pannonicus* All.).

Succesiunea s-a desfășurat mai rapid pe versantul nordic aflat în contact cu pădurea Bozed de unde a putut să imigreze în plantație un efectiv ridicat de specii nemorale. Este evidentă tendința de refacere a asociației regionale *Carpino-Quercetum roboris* Borza 1944 prin care este reprezentat și stadiul actual al pădurii Bozed (tabelul nr. 2, ridicările 5 și 6). Vegetația naturală potențială a început să se refacă sub forma unor insule în cadrul plantației, care treptat își extindeau aria pînă cînd ajungeau la contactul care le permitea fuziunea. Asemenea «insule» au apărut la început îndeosebi la adăpostul văilor unde atît umbrirea, cît și umezeala erau mai

abundente. Evaluările periodice ale alcătuirii arboretului au arătat că însăși speciile exotice, care s-au adaptat condițiilor pedoclimatice locale, după mai multe decenii de dăinuire au fost eliminate sub controlul factorilor biotici. Declinul speciilor exotice s-a accelerat o dată cu creșterea vârstei arboretului, când fitoclimatul a devenit tot mai favorabil speciilor autohtone. Ca urmare, sub presiunea competitivă a vegetației potențiale, speciile alohtone au fost excluse în cea mai mare măsură din alcătuirea arboretului.

Experiența metodică de împădurire a unor terenuri neproductive din Cîmpia Transilvaniei, începută la sfîrșitul veacului trecut din rațiuni economice, a dobîndit importanța unui autentic «experiment fitogeografic» care a confirmat vigoarea convergențelor sindinamice spre restaurarea vegetației potențiale. Încă nu deținem un alt perimetru protejat în care să poată să fie urmărită desfășurarea unei succesiuni forestiere la scară seculară. Concluziile desprinse din studiul acestei succesiuni readuc în actualitate constatările profesorului A. I. B o r z a (1928, p. 15) enunțate cu șase decenii în urmă: «În Cîmpia Ardealului sînt reprezentate două tipuri de vegetație climax, suprapuse: climaxul de pădure și climaxul de stepă ierboasă discontinuă. Primul ocupă pantele de miazănoapte, iar ultimul cele mai piezișe pante expuse spre miazăzi. Ambele sînt în funcție actualmente de factori topografici, care produc condiții fizice locale (climatice-edafice) corespunzătoare nevoilor unui climax de pădure de o parte și climaxului de stepă de altă parte. Aceste două climaxe, presărate în fragmente peste întreaga Cîmpie, reprezintă numai relictetele unor climaxe dominante din vechi epoci geologice (glacial și postglacial), reprezintă deci rămășițele și descendentele unor climaxe climatice generale, devenite acum climaxe topografice locale».

Prin importanța concluziilor desprinse, plantația de la Săbed, începută acum un secol, și-a confirmat într-un mod autentic consacrarea de «magnum experimentum» pe care profesorul B o r z a (1936) a atribuit-o rezervațiilor create pentru studiul succesiunilor vegetației.

ASPECTS DE LA FLORE ET DE LA VÉGÉTATION DE LA FORÊT DE SĂBED (DÉPT. MUREȘ)

R É S U M É

La forêt de Săbed (dépt. Mureș) est un écosystème artificiel qui provient d'une plantation expérimentale, commencée à partir de l'an 1893, qui se trouve en pleine évolution vers la restauration de la végétation naturelle. Par suite du déroulement de la succession naturelle, l'évolution de la structure phytosociale mène à l'édification d'une forêt qui s'approche de l'état du climax régional. C'est ainsi que l'expérience de réforestation des terrains improductifs de la Plaine de Transylvanie a reçu la signification d'un vrai expériment phytogéographique qui a prouvé la puissance des tendances syndynamiques vers la restauration de la végétation potentielle.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. — La situation topographique de la forêt de Săbed (dépt. Mureș).

B I B L I O G R A F I E

- 1972 A n t a l V., S z o m b a t h Z., *Avifauna pădurii «Perimetrul experimental Săbed»*, *Ocrôt. nat.*, **16**, 1, 47—55.
 1928 B o r z a A. I., *Materiale pentru studiul ecologic al Câmpiei Ardealului*, *Bul. Grăd. bot. și Muz. bot. Univ. Cluj*, **VIII**, 1, 10—27, Cluj.
 1936 — *Câmpia Ardealului. Studiu geobotanic*, Biblioteca Ateneului român, 4.
 1976 B o ș c a i u N., *Vegetația potențială și importanța sa pentru amenajările teritoriale și reconstrucția ecologică*, *Ocrôt. nat. méd. înconj.*, **20**, 2, 99—104.
 1983 O r o i a n S., *Cercetări fitotaxonomice pe dealul Corhan-Săbed, județul Mureș și posibilitățile de valorificare a florei*, *Marisia*, **XI—XII**, 47—75.

COMPLEXUL MUZEAL JUDEȚEAN MUREȘ, TÎRGU MUREȘ
Primit în redacție la 28 august 1990